

ПРОГРАМ РАДА¹
ISS/KS N015

Изолациони материјали у електротехници

Овај програм рада усвојен је на седници комисије која је одржана 13 фебруара 2013 године, а одобрио га је Стручни савет за стандардизацију у областима електротехнике, информационих технологија и телекомуникација на седници која је одржана 27. фебруара 2013. године.

О Увод

Програм рада комисије KS N015 „Изолациони материјали у електротехници“ односи се на изолационе материјале који имају примену у електротехници и процену и квалификацију електричних изолационих материјала и система.

Комисија KS N015 прати рад следећих међународних и европских Комитета:

1. IEC/TC 15 - Electrical insulating materials;
2. CLC/SR 15 - Electrical insulating materials;
3. IEC/TC 112 - Evaluation and qualification of electrical insulating materials and systems;
4. CLC/SR 112 - Evaluation and qualification of electrical insulating materials and systems.

Историја KS N015 на неки начин прати динамику развоја ИСС-а у тежњи да корисницима укаже на важност потребе за стандардизацијом изолационих материјала. Садашња актуелна комисија KS N015 формирана је Решењем директора ИСС-а бр. 17692/6-31-02/2010 од 2010-09-24, са тачно дефинисаним задацима и делокругом рада (тачка 2 Решења). Најновијим Решењем бр.111/12-31-01/2012 од 2012-02-21 проширена је делатност рада Комисије и на област изолационих система, што је наведено у тачки 3. овог решења. Комисија KS N015 – Изолациони материјали у електротехници, једна је од најстаријих комисија у ИСС-у, а радила је на доношењу стандарда из области изолационих материјала и њихових испитивања. Комисија је пратила рад комитета IEC/TC 15, њихове стандарде преводила и објављивала као JUS стандарде (касније SRPS IEC). Доносила је и аутохтоне националне стандарде које је захтевало тадашње пословно окружење.

Почетком овог века (2005. године) дошло је до консолидације Европског поткомитета SC 15E и комитета TC 98 и TC 112, њихове ближе сарадње и преклапања области, па је сходно томе ИСС објединио рад Комисија KS N015 и KS N112 (Решење 111/12-31-01/2012 од 2012-02-21).

1. Пословно окружење

Опште

¹ Приликом превода на енглески језик треба користити израз „business plan“.

Комисија KS N015 која је формирана наведеним решењем има задатак да доноси Српске стандарде из области изолационих материјала у електротехници, да процењује и квалификује електричне изолационе материјале и системе.

Комисија KS N015 сарађује са малим и средњим предузећима чији су стручњаци чланови ове комисије. Тако ова предузећа директно учествују у доношењу стандарда из надлежности Комисије. Осим тога, нека од ових предузећа су и чланови ИСС-а, па индиректно преко Скупштине учествују и у доношењу важних одлука битних за рад Института.

Најважнији технички, индустријски и економски индикатори у области коју обухватају активности комисије су, према Републичком Заводу за статистику, у првом реду производња изолатора и изолационог прибора од керамике која је у Србији на годишњем нивоу око 978 тона. У мањем обиму је производња изолационих материјала од пластичних маса, чија су база увозне сировине. Значајан је индикатор обим промета, примене и уградње производа који су у домену ове комисије.

Аспекти пословног окружења међународних и европских комитета из ове области су сразмерни са техничким, индустријским и економским индикаторима њиховог пословног окружења. Ово окружење се знатно разликује од окружења у Србији, што се рефлектује на обим, структуру и динамику рада комисије. У складу са исказаним потребама пословног окружења и мисијом и улогом у друштву, Комисија KS N015 израђује и доноси стандарде према програму Комитета CLC/SR15 (IEC/TC 15) и CLC/SR 112 (IEC/TC 112).

1.2 Захтеви тржишта

Стандарди из надлежности Комисије KS N015 се широко користе у пословном окружењу у Србији. Стандарди су основ за комерцијалне дефиниције и спецификације у промету (трговини). Купци стандарда из надлежности Комисије KS N015 се налазе у свим деловима ланца производње и промета роба и услуга. То су пре свега произвођачи изолационих материјала, електричне опреме и одређених специфичних производа, као и компаније које пружају разне услуге у електротехници. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS N015 у релативно широкој употреби, њихово редовно иновирање је неопходно. Сукцесивни развој нових материјала или побољшаних својстава материјала захтева додатно и континуално праћење тржишта ради понуде одговарајућих савремених стандарда.

Такође, корисници објављених и будућих публикација које ће објавити Комисија KS N015 су произвођачи електротехничких производа широког спектра: трансформатори, обртне електричне машине, кућни апарати, електроенергетски изолациони прибор, каблови, електронска и телекомуникациона опрема и др.

Корисници су и извођачи радова (инсталатери), ремонтне и сервисне организације, лабораторије, институти и државне установе које предлажу и доносе прописе итд.

Стандарди и публикације које доноси Комисија KS N015 индиректно се користе и приликом израде и објављивања националних прописа а могу да се користе и као основа приликом уговарања између корисника услуга и извођача радова.

1.3 Технолошки трендови

Стално повећање потражње за електричним производима широм света одговара повећању консолидације и спајања у индустрији. И сама трговина постаје све више глобална, па се KS N015 суочава са све већом потражњом за међународним и европским стандардима у оквиру свог делокруга рада. Најважнији изолациони материјали користе се релативно слично широм света, са честим развојем специјализованих варијанти постојећих изолационих материјала и компоненти. Иако су тржишта стабилна, технологија се мења због потребе да се избегну климатске промене и олакшају рециклаже материјала.

У Србији је технологија израде изолационих материјала на нижем нивоу од светски развијених земаља и водећих произвођача, тако да се базне сировине углавном увозе, изузев за керамичких изолационих материјала и изолационих материјала на бази стакла.

1.4 Тржишни трендови

Пошто је научни инжењеринг широко развијен, међународна трговина опремом електричних изолационих производа обухваћених стандардима Комитета TC15 (то јест Комисије KS N015) распрострањена је и вероватно ће се и даље ширити. Међутим, чињеница је да су многи важни материјали власништво једног или неколико великих мултинационалних произвођача који су углавном концентрисани у неколико земаља. Ови материјали се на тај начин продају широм света, па и код нас. Ова чињеница наглашава жељу корисника да производ испуњава широкоприхваћене стандарде са минималном потребом испитивања, што смањује специфициране трошкове набавке. Дакле, основни правац рада комисије KS N015 је да прати тржишне трендове и непрекидно ради на иновирању и доношењу нових стандарда из свог делокруга рада.

1.5 Еколошко окружење

Произвођачи изолационих материјала су под притиском да смање отпад, испарљиве раствараче и токсичне хемикалије, јер се за већину изолационих материјала користе петрохемијски производи (полимери), што представља опасне сировине са становишта екологије. Стандарди развијени у оквиру TC15 уважавају ову чињеницу када год је то могуће. Комитети IEC/TC 15, CLC/SR 15, па самим тим и комисија KS N015 снажно подржава IEC Guide 109, које се односи на заштиту животне средине.

Електротехнички производи са изолационим материјалима у току свог животног века, од набавке материјала за производњу, па све до краја животног века, представљају потенцијалне загађиваче животне средине.

Иако се изолациони материјали широко користе у производњи електротехничких производа, стандарди из домена комисије KS N015 се експлицитно не позивају у техничким прописима Републике Србије, иако подржавају IEC Guide 109.

Област рада комитета CLC/SR 15 и CLC/SR 112 је под мандатом ЕУ, тако да се и рад Комисије KS N015 у будућности очекује да буде под мандатом ЕУ.

1.6 Заинтересоване стране (*stakeholders*)

Све заинтересоване стране у Републици Србији су позване да узму учешће у раду ове комисије, уз осигуравање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Могуће је и учешће у статусу посматрача, под одређеним условима који су утврђени *Интерним правилима стандардизације - Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*. У чланству Комисије KS N015 су 4 домаће фирме које су наведене у решењу о оснивању Комисије.

Заинтересоване стране за Изолационе материјале и стандарде из делатности Комисије KS N015 су произвођачи електротехничких производа, пројектанти, извођачи радова, сервисери и ремонтне организације, институти, лабораторије, државне установе итд.

1.7 Укључивање малих и средњих предузећа (SME)

Технологије и индустријске активности везане за тренд развоја нових и модерних изолационих материјала су у Свету и Европи на високом нивоу и уско су везане за мали број водећих произвођача. Мала и средња предузећа (SME) се укључују у токове тржишта у оквиру својих економских и техничких могућности, што је случај и са предузећима у Републици Србији која сировине углавном увози.

У Републици Србији су мала и средња предузећа на неки начин укључена као заинтересоване стране у рад Комисије KS N015, али не у довољној мери. Постоји потреба да се охрабре мала и средња предузећа за укључивање у рад комисије.

2. Циљеви и стратегија

Стратегија: Систематски спровести периодични преглед и преиспитивање свих докумената које је издала KSN 015 (TC15 + TC 112) да би се обезбедила валидација примене за све субјекте који користе ове стандарде. Праћење рада Комитета CLC/SR 15 и CLC/SR112 и доношење нових стандарда и сличних докумената.

Циљ 1: Ангажовати у текућем мониторингу и преглед развоја индустријске технологије и ревидовати стандарде из надлежности Комисије KSN 015 у складу са тим или увести нове стандарде.

Циљ 2: Сачинити KS N015 годишњи програм праћења стандарда за 2013, 2014, 2015, 2016 и 2017 годину; сукцесивногину за годином и ускладити га са годишњим планом рада.

За остваривање ових циљева укључити што је могуће већи број заинтересованих страна.

3. План активности

Активности комисије KS N015 у наредних 5 (пет) година ускладити према годишњим плановима рада и према следећем:

- 1) иницирати ревизију стандарда (датуме преиспитивања) за 2013. годину и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса онда када се технологија промени или друге модификације које су обавезне;

- 2) иницирати преиспитивање стандарда за 2014. годину и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса онда када се технологија промени или друге модификације које су обавезне;
- 3) иницирати преиспитивање стандарда за 2015. годину и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса онда када се технологија промени или друге модификације које су обавезне;
- 4) иницирати преиспитивање стандарда за 2016. годину и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса онда када се технологија промени или друге модификације које су обавезне;
- 5) иницирати преиспитивање стандарда за 2017. годину и, ако је потребно, почети ревизију и одобрење процеса онда када се технологија промени или друге модификације које су обавезне.

4. Корисни линкови за све наведене активности

Ради информисања чланова комисије кориснички линкови су следећи:

ISS Komisija KS N015 ,

IEC/TC 15 dashboard